

UCHWAŁA

Dnia 15 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Paweł Wojciechowski

Protokolant Kamila Zacharz

w sprawie sędziego Sądu Rejonowego [...] w Ł. X. Y., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 15 lipca 2025 r. zażalenia sędziego X. Y. na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] z dnia 1 lutego 2023 r., sygn. akt [...], w przedmiocie odmowy uwzględnienia zastrzeżenia sędziego X. Y. od uwagi Prezesa Sądu Rejonowego [...] w Ł. z dnia 9 listopada 2022 roku udzielonej w trybie art. 37 § 4 u.s.p.

uchwalił:

I. zaskarżoną uchwałę utrzymać w mocy,

II. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb
Państwa.

Tomasz Demendecki Wiesław Kozielewicz Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Wiceprezes Sądu Rejonowego [...] w Ł., działając na podstawie art. 37 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej powoływana jako: u.s.p.) w dniu 9 listopada 2022 r. zwrócił sędziemu Sądowi Rejonowego [...] w Ł. X. Y. uwagę na uchybienia w zakresie sprawności postępowania w sprawie o sygn. akt [...], zarzucając sędziemu brak podjęcia decyzji w sprawie w okresach od dnia 26 listopada 2018 r. do dnia 23 października

2019 r. oraz od dnia 8 września 2020 r. do dnia 28 grudnia 2021 r. W zwróconej sędziemu uwadze zawarto żądanie usunięcia skutków uchybień poprzez podejmowanie dalszych czynności w sprawie bez nieuzasadnionej zwłoki oraz zintensyfikowanie działań zmierzających do ustalenia treści prawa właściwego, rozpoznania wniosku i wydania postanowienia kończącego w sprawie.

W przewidzianym ustawowo terminie sędzia X. Y. złożył zastrzeżenie do uwagi, które zostało przekazane do rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu. Autor zastrzeżenia nie zgodził się ze zwróconą mu uwagą, zarzucając jej uchybienie natury formalnej, wskazując, iż zgodnie z treścią przepisu art. 37 § 4 u.s.p. skorzystanie z możliwości przewidzianej w niej instytucji zwrócenia uwagi łączy się z nakazem wskazania sędziemu sposobu usunięcia skutków stwierdzonego uchybienia w zakresie sprawności postępowania, natomiast w analizowanym przypadku brak jest możliwości usunięcia skutków stwierdzonego w udzielonej uwadze uchybienia polegającego na zwłoce w rozpoznaniu sprawy we wskazanych w niej okresach.

Uchwałą z dnia 1 lutego 2023 r., sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny Przy Sądzie Apelacyjnym w [...] odmówił uwzględnienia zastrzeżenia sędziego Sądu Rejonowego [...] w Ł. X. Y. od uwagi Prezesa Sądu Rejonowego [...] w Ł. z dnia 9 listopada 2022 roku udzielonej w sprawie o sygn. akt [...] w trybie art. 37 § 4 u.s.p.

Zażalenie na powyższą uchwałę wniósł sędzia X. Y., który zaskarżył ją w całości, podnosząc:

- obrazę przepisu art. 37 § 4 u.s.p. poprzez ocenę, że mógł on mieć zastosowanie, w sytuacji, gdy nie mógł być on zastosowany w realiach omawianego przypadku.

W ocenie skarżącego skorzystanie z instytucji zwrócenia uwagi na podstawie art. 37 § 4 u.s.p. łączy się z nałożonym przez ustawodawcę na prezesa sądu nakazem wskazania sędziemu referentowi, jak i w jaki sposób sędzia, któremu zwrócono uwagę ma usunąć skutki zachowania ocenionego przez prezesa sądu jako uchybienie sprawności postępowania sądowego. Wskazując, że ustawodawca w przepisie art. 37 § 4 u.s.p. użył sformułowania „usunięcia skutków tego uchybienia” argumentował, że w realiach niniejszej sprawy nie sposób „usunąć

skutków” stanu ocenionego jako zwłoka w rozpoznaniu sprawy, odnoszącej się do okresów wskazywanych przez Prezesa Sądu Rejonowego [...] w Ł. w piśmie stanowiącym zwrócenie uwagi na podstawie art. 37 § 4 u.s.p. Autor zażalenia podkreślił, że stan zwłoki już wystąpił i nie da się go usunąć ani w żaden sposób sanować, wobec czego za bezskuteczne winno być ocenione zwrócenie mu uwagi w trybie art. 37 § 4 u.s.p., a celem instytucji z art. 37 § 4 u.s.p. nie było dyscyplinowanie bądź karanie sędziego, lecz doprowadzenie do stanu, by sędzia referent nie popełniał „na przyszłość” błędów, które skutkowałyby naruszeniem sprawności postępowania sądowego i by samo postępowanie było wolne od błędów rzutujących na sprawność postępowania i ich konsekwencji. W przekonaniu skarżącego zwrócona mu uwaga nie daje się pozytywnie ocenić w aspekcie wymogów stawianych przez normę art. 37 § 4 u.s.p.

Formułując powyższy zarzut autor zażalenia wniósł o zmianę zaskarżonej uchwały przez uwzględnienie jego zastrzeżeń złożonych w trybie art. 37 § 4 u.s.p. lub jej uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wywiedzione zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Analiza zaskarżonego rozstrzygnięcia prowadzi do uznania, iż powyższe należało utrzymać w mocy jako trafne i wolne od jakichkolwiek uchybień. Sąd Najwyższy w pełni aprobuje bowiem ustalenia i ocenę prawną dokonaną przez sąd *meriti*, uznając, że w przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do uwzględnienia zastrzeżenia sędziego X. Y. złożonego na uwagę udzieloną w dniu 9 listopada 2022 r. przez Wiceprezes Sądu Rejonowego [...] w Ł..

Weryfikacja przebiegu postępowania w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku prowadzonego pod sygn. akt [...] nie budzi żadnych wątpliwości co do zaistnienia uchybienia w zakresie jej procedowania, polegającego na całkowitej beczynności sądu we wskazanych w udzielonej uwadze dwóch okresach obejmujących czas 11 i 15 miesięcy. Powyższy stan beczynności potwierdza przy tym postanowienie Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 29 grudnia 2022 r., sygn. akt [...], w przedmiocie stwierdzenia stanu przewlekłości postępowania w sprawie, w którym

to przyznano na rzecz strony kwotę 3000 zł tytułem naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

W niniejszej sprawie autor zażalenia nie kwestionował okoliczności związanych z zaistnieniem stwierdzonego w uwadze Wiceprezes Sądu Rejonowego [...] w Ł. uchybienia w zakresie sprawności postępowania. Wadliwość zaskarżonego rozstrzygnięcia skarżący upatrywał jednak w naruszeniu art. 37 § 4 u.s.p. poprzez jego zastosowanie, jako że - w przekonaniu skarżącego - nie sposób „usunąć skutków” stanu ocenionego jako zwłoka w rozpoznaniu sprawy prowadzonej pod sygn. akt [...], gdyż powyższy już wystąpił i nie da się go usunąć ani w żaden sposób sanować, co czyni zwrócenie uwagi w trybie art. 37 § 4 u.s.p. bezskutecznym.

W ocenie Sądu Najwyższego skarżący nie dowiódł trafności wywiedzionego zarzutu, który stanowi w swej istocie powtórzenie argumentacji prezentowanej w uprzednio złożonym zastrzeżeniu do uwagi Wiceprezes Sądu Rejonowego [...] w Ł., powtórzonej w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, która została poddana w pełni trafnej ocenie prawnej przez sąd a quo.

Na wstępie wskazać należy, iż uwaga udzielona w dniu 9 listopada 2022 r. przez Wiceprezes Sądu Rejonowego [...] w Ł. została zwrócona z zachowaniem terminu prekluzyjnego określonego w art. 37 § 4 u.s.p. Zestawiając bowiem datę zwrócenia uwagi sędziemu referentowi (9 listopada 2022 r.) wraz z datą powzięcia przez prezes sądu wiadomości o uchybieniu sędziego, tj. wpływu skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (złożonej przez wnioskodawczynię N. M. w dniu 21 października 2022 r.), wskazać należy, iż zwrócenia uwagi dokonano zatem w ustawowym terminie trzydziestu dni.

Zważyć należy, iż przepis art. 37 § 4 u.s.p. wskazuje jednoznacznie, iż zwrócenie na piśmie uwagi sędziemu wymaga jednoczesnego żądania usunięcia skutków stwierdzonego uchybienia w sprawności postępowania sądowego. Niewątpliwie zatem w układzie sytuacyjnym, w którym skutki stwierdzonego uchybienia w chwili powzięcia wiadomości o jego wystąpieniu już nie istnieją, brak jest podstaw do zwrócenia sędziemu uwagi i pozostaje li tylko możliwość

przeprowadzenia rozmowy nadzorczej bądź wystąpienie z żądaniem podjęcia czynności dyscyplinarnych w trybie art. 114 § 1 u.s.p. W innym bowiem wypadku instytucja uwagi staje się wyłącznie nieznaną ustawie karą dyscyplinarną (biorąc pod uwagę to, że jest dołączana do akt osobowych sędziego - art. 37 § 6 ustawy) i otwiera drogę do zawieszenia stawek awansowych (art. 91a § 6 ustawy).

Celem instytucji zwrócenia uwagi, będącej środkiem z zakresu wewnętrznego nadzoru administracyjnego, jest przymuszenie sędziego do natychmiastowego wyeliminowania skutków uchybień w zakresie sprawności postępowania sądowego, o ile powyższe jeszcze istnieją. Wbrew twierdzeniom skarżącego nie sposób zatem uznać, iż w niniejszej sprawie nie doszło do zmaterializowania się przesłanek uzasadniających sięgnięcie po instytucję określoną w art. 37 § 4 u.s.p. W chwili bowiem powzięcia wiadomości o wystąpieniu uchybień w zakresie sprawności postępowania prowadzonego pod sygn. akt [...] skutki powstałego naruszenia niewątpliwie istniały, gdyż w momencie zwrócenia uwagi przez Wiceprezes Sądu Rejonowego [...] w Ł. w sprawie istniał stan nieuzasadnionej zwłoki, jako że przez znaczący okres nie podejmowano czynności zmierzających do zakończenia sprawy i wciąż nie wydano postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku na podstawie testamentu.

W przekonaniu Sądu Najwyższego nie sposób zgodzić się zarówno z forsowaną przez skarżącego tezą, iż występujący w weryfikowanym postępowaniu stan zwłoki nie mógł podlegać sanowaniu, jak również podzielić argumentacji w zakresie twierdzenia, iż jej wystąpienie niejako niweczy sens zastosowanego środka z zakresu wewnętrznego nadzoru administracyjnego. Lektura wywiedzionego zażalenia prowadzi przy tym do wniosku o wewnętrznej sprzeczności osiągniętych w powyższym konkluzji, jako że sam skarżący zdaje się niejako prawidłowo dostrzegać cel instytucji zwrócenia uwagi, gdyż w części motywacyjnej sam podnosi m.in. konieczność zapobieżenia naruszeniom sprawności postępowania w przyszłości, jednakże mimo zasadniczo prawidłowego w tym zakresie rozumowania osiąga antynomiczność, wadliwie skupiając się jedynie na nieusuwalności stanu nieuzasadnionej zwłoki w prowadzonym postępowaniu jako formalnej przeszkodzie do zastosowania art. 37 § 4 u.s.p.

Autor zażalenia wprowadził w pełni słusznie wskazał, że zwrócenie uwagi na podstawie art. 37 § 4 u.s.p. łączy się z nałożonym przez ustawodawcę na prezesa sądu nakazem wskazania sędziemu referentowi, jak i w jaki sposób sędzia, któremu zwrócono uwagę ma usunąć skutki zachowania ocenionego przez prezesa sądu jako uchybienie sprawności postępowania sądowego, zdając się jednakże jednocześnie nie zauważać, iż wymagane wskazania w uwadze Wiceprezes Sądu Rejonowego [...] w Ł. niewątpliwie zostały zawarte.

Zważyć należy, iż Wiceprezes Sądu Rejonowego [...] w Ł., działając na podstawie art. 37 § 4 u.s.p., zwracając sędziemu uwagę na uchybienie w zakresie sprawności postępowania w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt [...] - polegającym na braku podjęcia czynności w sprawie od dnia 26 listopada 2018 roku do dnia 23 października 2019 roku oraz od dnia 8 września 2020 roku do dnia 28 grudnia 2021 roku - zażądała usunięcia skutków tych uchybień, wskazując jednocześnie sposób konwalidowania powstałego stanu bezczynności, tj. wzywając sędziego X. Y. do podjęcia dalszych czynności w sprawie bez nieuzasadnionej zwłoki oraz zintensyfikowanie działań zmierzających do ustalenia treści prawa właściwego, rozpoznania wniosku i wydania postanowienia kończącego w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie testamentu. Podjęcie wskazanych czynności przez sędziego niewątpliwie prowadziłyby bowiem do przerwania okresu przewlekłości postępowania oraz zaprzestania trwania stanu naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, stanowiących przecież cel sięgnięcia po instytucję określoną w 37 § 4 u.s.p.

Zobowiązanie sędziego do podjęcia czynności w sprawie i ich zintensyfikowania celem zakończenia postępowania w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku, sygnalizowane w momencie, gdy sprawa jest w toku i trwa w niej stan nieuzasadnionej zwłoki, niewątpliwie nie stanowiło wezwania bezprzedmiotowego. Skarżący pomija w swych twierdzeniach fakt, iż zwrócenie mu uwagi w zakresie sprawności postępowania osiągnęło pożądane skutki. Zważając bowiem na dotychczasowy czasokres prowadzenia sprawy oraz datę wydania postanowienia kończącego postępowanie o sygn. akt [...], tj. 1 grudnia 2022 r. (a zatem niespełna ponad miesiąc po zwróceniu uwagi), nie sposób przyjąć, iż sięgnięcie po instytucję zwrócenia uwagi określonej w art. 37 § 4 u.s.p. nie odniosło

oczekiwanego rezultatu w kontekście sprawności tego postępowania. Zastosowany środek z zakresu wewnętrznego nadzoru administracyjnego doprowadził do wyeliminowania skutków uchybień w zakresie sprawności postępowania sądowego poprzez przerwanie stanu beczynności i dalszego naruszania prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, które w momencie zwrócenia uwagi sędziemu niewątpliwie istniały.

Brak jest nadto jakichkolwiek podstaw do zaaprobowania forsowanej przez skarżącego metody interpretacyjnej wskazywanego przepisu, sprowadzającej się do nieakceptowalnego wniosku, iż samo już doprowadzenie do stanu przewlekłości postępowania, a zatem niepodlegającego konwalidacji, niejako nie pozwala na zastosowanie wspomnianego środka z zakresu wewnętrznego nadzoru administracyjnego. Obranie powyższego sposobu wykładniczego niweczy bowiem jego zasadniczy cel, którym jest eliminacja uchybień w zakresie sprawności postępowania i stwierdzenie pewnego obiektywnie istniejącego stanu rzeczy (zaniedbania), znajdującego odzwierciedlenie w sprawności postępowania sądowego. Przypomnieć natomiast należy, iż sprawność postępowania sądowego chroniona jest art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 45 Konstytucji RP, a prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest nie mniej ważne niż prawo do jej rozpoznania przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji uchwały, kosztami postępowania odwoławczego obciążając Skarb Państwa.

[M. T.]

[r.g.]

Tomasz Demendecki

Wiesław Kozieliwicz

Paweł Wojciechowski